

การวิเคราะห์หลักธรรมในอังคฺลิมาสุตฺรเพื่อเสนอแนวทางการ
แก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภอหฺวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ
AN ANALYSIS OF DHAMMA PRINCIPLES IN ANGKULIMALA
SUTTA TO PROPOSE SOLUTIONS FOR TEENAGERS' PROBLEMS
IN JIGDU SUB –DISTRICT, HUATAPHAN DISTRICT,
AMNAT CHAROEN PROVINCE

¹พระศักดา ขนฺติโสภโณ (แก้วสีดา),
²พระครูโกศลวิหฺรคุณ และ ³ทิพย์ภวิษณ์ ไสชาติ
¹PharSakda Khuntisopano (Kaewseeda),
²Phrkhrukosolviharakul and ³Thippavit Saichart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹SakdaKaewseeda12@gmail.com

Received December 25, 2021; Revised February 12, 2022; Accepted March 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความเรื่องการวิเคราะห์หลักธรรมในอังคฺลิมาสุตฺรเพื่อเสนอแนวทางการ
แก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภอหฺวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ มีวัตถุประสงค์ 3
ประการ 1) เพื่อศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในอังคฺลิมาสุตฺร 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของ
วัยรุ่นในตำบลจิกตุอำเภอหฺวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 3) เพื่อประยุกต์หลักธรรมจากอังคฺ
ลิมาสุตฺรในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหารุ้รในตำบลจิกตุอำเภอหฺวตะพาน จังหวัด
อำนาจเจริญ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าในอังคฺลิมาสุตฺรมีหลักธรรมสำคัญคือ
หลักอปฺปมาทธรรมและหลักธรรมอื่นๆที่ ปรากฏอยู่ซึ่งสามารถนำหลักธรรมเหล่านี้มา

¹ นิสิต, หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบันได้ในตำบลจิกคู่อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญนั้นมีปัญหาวัยรุ่นที่เกิดขึ้น 5 เรื่อง คือ 1) การทะเลาะวิวาท 2) ยาเสพติด 3) การลักขโมย 4) การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และ 5) พฤติกรรมการติดเกมออนไลน์ นำสู่ปัญหาทางสังคมที่จะต้องร่วมแก้ไข ผลการลงพื้นที่สัมภาษณ์การวิเคราะห์หลักธรรมในอังคุลิมาลสูตรเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกคู่ อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ สามารถใช้หลักธรรมในการอบรมเข้าค่ายพุทธธรรม การจัดสัมมนา การจัดบวช ถูกร้อน การตั้งกลุ่มวัยรุ่นในตำบล ยกย่องวัยรุ่นที่ดีให้เป็นแบบอย่าง ดูแลเข้าใจให้โอกาสได้กลับตัวกลับใจ ดังพระพุทธเจ้าเคยให้องค์อุทตมามาเมื่อครั้งอดีต

คำสำคัญ : หลักธรรม, อังคุลิมาลสูตร, การแก้ปัญหา, วัยรุ่น,

Abstract

The article titled “An Analysis of Dhamma Principles in Angkulimala Sutta to Propose Solutions for Teenagers’ Problems in Jigdu Sub-district, Hua Taphan District, Amnat Charoen Province” includes 3 objectives: 1) to study the Dhamma principle appearing in Angkulimala Sutta; 2) to study the condition of problems of teenagers in Jigdu Sub-district, Huataphan District, Amnatcharoen Province; 3) to apply the Dhamma principle from Angkulimala Sutta for proposing guidelines in solving problems of teenagers in Jigdu Sub-district, Hua Taphan District, Amnatcharoen Province. It is a qualitative research. Findings of this research were as follows. There are important Dhamma principles appearing in Angkulimala Sutta including Appamada Dhamma (the principle of heedfulness) and other Dhamma principles. These Dhamma principles can be applied for solving the present adolescent problems in Jigdu District, Hua Taphan District, Amnat Charoen Province in 5 issues including: 1) quarrels, 2) drugs, 3) burglary, 4) sexual intercourse in school age, and 5) online game addiction. These issues lead to social problems that need to be addressed. The results of the interviews and analysis of Dhamma principles in Angkulimala Sutta for proposing guidelines for solving teenager’s problems in Jigdu Sub-district, Hua Taphan District, Amnat Charoen Province, Dhamma principles can be applied in various activities including: Buddha Dhamma youth camp training; organizing youth seminars; organizing summer ordinations for youth; setting up youth organization in the sub-district; praising good teenagers as examples; caring, understanding, and giving teenagers the opportunity to repent as the Buddha used in giving the opportunity for Angkulimala in the past.

Keywords: Dhamma Principles, Angkulimala Sutta, Problems Solving, Teenagers

บทนำ

ในองคฺุลิมาลสูตรพบว่ามีหลักธรรมที่ปรากฏแทรกอยู่ คือ อับปมาธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญที่ปรากฏกล่าวไว้อย่างชัดเจนจากการเปล่งอุทานของพระองค์คฺุลิมาลเมื่อครั้งได้บรรลุธรรม นอกจากนั้นยังพบว่ามีหลักธรรมอื่นๆ ที่แทรกในเนื้อหาของเรื่องในประวัติของท่านเองตั้งแต่เกิดจนถึงบรรลุธรรม คือ หักกอิทธิบาท 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักมรรคมีองค์ 8 หลักสัปปุริสธรรม 7 หลัก หิริโอตตัปปะ หลักमितรแท้มิตรเทียมและหลักกัลยาณมิตร โดยหลักธรรมเหล่านี้ล้วนเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมควรแก่การนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ในกิจกรรมการเข้าค่ายอบรม หรือนำมาแสดงในฐานะเรื่องเล่าที่สื่อคุณธรรมเพื่อปลูกสำนึกผิดชอบชั่วดี เป็นตัวอย่างของบุคคลที่ปรับเปลี่ยนตนเองไปสู่ความดีงามแม้เบื้องตันอาจผิดพลาดในชีวิตแต่ก็สามารถแก้ไขปรับปรุงตัวให้ได้ หากบุคคลนั้นเป็นไฟดี และได้รับโอกาสในการปรับปรุงตน

ในสังคมไทยกลุ่มวัยที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดได้มากที่สุดคือวัยรุ่นจากการเก็บข้อมูลของสถาบันทางสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาวัยรุ่นพบว่า วัยรุ่นนั้นมีปัญหาสำคัญใน 6 ประเด็น คือ 1) ปัญหาการทะเลาะวิวาท 2) ปัญหาการเสพยาเสพติด 3) ปัญหาการลักขโมย 4) ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน 5) ปัญหาพฤติกรรมติดเกมออนไลน์ 6) ปัญหาการขาดระเบียบวินัย ซึ่งปัญหาทั้ง 6 ประเด็นนี้ถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมทั้งในระดับครอบครัว สังคม และประเทศ ให้เกิดความเลวร้ายนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ให้เกิดขึ้นทั้งอาชญากรรม เศรษฐกิจ การเมืองที่จะต้องรับผิดชอบแก้ไขในพฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งองค์กรทางพุทธศาสนา และพระสงฆ์จะต้องมีบทบาทในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นเอง ในตำบลจิกดู่ จังหวัดอำนาจเจริญ นั้นก็มีปัญหาสภาพปัญหาของวัยรุ่นปรากฏเกิดขึ้นในหลายประเด็น ซึ่งจากการสอบถามและเก็บข้อมูลพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดน่าจะเป็นปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และปัญหาติดเกมออนไลน์ เป็นปัญหาหลักซึ่งปัญหาที่พบใน ตำบลจิกดู่ได้สร้างความปัญหาให้แก่ครอบครัว สังคม และอาจลุกลามบานปลายไปสู่ระดับชาติยากที่จะแก้ไขในอนาคตได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขในปัญหาเหล่านี้ โดยได้ศึกษาหลักธรรมในองคฺุลิมาลสูตร เพื่อจะได้นำเรื่องราวประวัติและหลักธรรมที่ปรากฏในองคฺุลิมาลสูตรมานำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกดู่ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคฺุสังคมให้เกิดความสุขสงบเย็นด้วยหลักการในทางพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในอังคุลิมาลสูต
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของวัยรุ่นในตำบลจิกตุ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอำนาจเจริญ
3. เพื่อประยุกต์หลักธรรมจากอังคุลิมาลสูตในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาวัยรุ่นในตำบลจิกตุ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักธรรมในอังคุลิมาลสูตเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอำนาจเจริญนี้ เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งเน้นการศึกษาวเคราะห์จากเอกสารหรือตำราทางวิชาการในอังคุลิมาลสูตเป็นหลักสำคัญ โดยมีวิธีการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) อันได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฝ่ายเถรวาท ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539

2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ สารานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ และรวมทั้งผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นต่อการวิจัย

3. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลว่าข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอต่อการตอบปัญหาการศึกษาหรือไม่ ส่วนที่ยังไม่พอสำหรับตอบปัญหาการศึกษามีการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงนำมาจัดระเบียบข้อมูลตามวัตถุประสงค์และโครงสร้างของการวิจัย

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูล หลังจากศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดตามวัตถุประสงค์และโครงสร้างของการวิจัย จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้เชื่อมโยงกัน เพื่อตอบปัญหาในการวิจัยที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลบนฐานของความจริง มีหลักฐานอ้างอิง และมีเหตุผลรองรับ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา

5. ขั้นการเรียบเรียงข้อมูล ที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดให้เป็นหมวดหมู่ด้วยการเรียบเรียงข้อมูลต่างๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการศึกษารวบรวมมาแล้ว ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

ภาคเอกสาร ตำรา งานวิจัย หนังสือ บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต จากการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์รวมทั้งเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามโครงสร้างเนื้อหา แล้วลงมือเขียนงานโดยนำเสนอในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อตอบประเด็นปัญหาการศึกษาตามโครงสร้างของเนื้อหา รายงานความคืบหน้าต่อไป

6. ขั้นตอนการสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของรายงานการศึกษาตามรูปแบบและลักษณะเชิงคุณภาพ ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักธรรมในอังคฺลิมาลสูตรเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวิญญูณใน ตำบลจิกคู้ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัย ดังนี้

องคฺลิมาลหรือพระองคฺลิมาลเถระ เป็นบุคคลสำคัญในยุคต้นแห่งพุทธศาสนา โดยเฉพาะตามพุทธประวัติพุทธฝ่ายเถรวาท เดิมเป็นโจรปล้นฆ่าคน แต่ภายหลังมีศรัทธาในพุทธศาสนา ได้กลับใจบวชเป็นพระภิกษุและบรรลุเป็นพระอรหันต์ อีกทั้งยังมีบพสวดของท่านอีกด้วย ชื่อ อังคฺลิมาลปริตร คำว่า องคฺลิมาล นั้นมาจากภาษาบาลี องคฺลิมาล, จากองคฺลิ (นิ้วมือ) + มาล (มาลัย สร้อยคอ สาย แถว) แปลว่า ผู้มีนิ้วมือเป็นมาลัย แต่เดิมนั้นองคฺลิมาลชื่อว่า อหิงสกะ เป็นบุตรของปุโรหิตในราชสำนักของ พระเจ้าปเสนทิโกศล เมืองสาวัตถี บิดามีนามว่า "คคคะ" มารดามีนามว่า นางมันตานี อหิงสกะได้ไปเรียนวิชาที่เมืองตักกสิลา (อุ.อป. (ไทย) 32/585/89), และสามารถเรียนได้รวดเร็วอีกทั้งยังปรนนิบัติอาจารย์อย่างดี จนเป็นที่รักใคร่ของอาจารย์อย่างมาก เป็นเหตุให้ศิษย์อื่นริษยา จึงยุยงอาจารย์ว่าองคฺลิมาลคิดจะทำร้าย อาจารย์จึงคิดจะกำจัดองคฺลิมาลเสีย โดยบอกองคฺลิมาลว่า ถ้าจะสำเร็จวิชาต้องฆ่าคนให้ได้ 1,000 คนเสียก่อน องคฺลิมาลจึงออกเดินทางฆ่าคน แล้วตัดนิ้วหัวแม่มือมาคล้องที่คอเพื่อให้จำได้ว่าฆ่าไปกี่คนแล้ว เหตุนี้เอง อหิงสกะจึงได้รับสมญานามว่า องคฺลิมาล เมื่อท่านครบ 999 คน ก็มาพบพระพุทธเจ้า และได้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ออกบวชเป็นพุทธสาวก

ในประวัติของพระองคฺลิมาลเถระมีหลักธรรมสำคัญที่ถือเป็นแบบอย่างที่ดีงามปรากฏชัดคือเรื่องของความอดกลั้นที่ทนรับกรรมของท่านดังปรากฏเนื้อหาในเรื่องนี้ว่า

ครั้งนั้นเวลาเช้า ท่านพระอังคฺลิมาลนุ่งแล้ว ถือบาตรและจีวร เข้าไปบิณฑบาตในพระนครสาวัตถี ก็เวลานั้นกอนดิน ท่อนไม้ ก้อนกรวดที่บุคคลขว้างไปแม้โดยทางอื่นก็มาตกลงที่กายของท่านพระอังคฺลิมาล ท่านพระอังคฺลิมาลศิระสะแตก โลหิตไหลบาตรก็แตก ผ้าสังฆาฏิก็ฉีกขาด เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ พระผู้มีพระภาคได้ทอดพระเนตร

ท่านพระอังคฺลิมาลเดินมาแต่ไกล ครั้นแล้วได้ตรัสกะท่านพระอังคฺลิมาลว่า “เธอจงอดกลั้นไว้เถิด พราหมณ์ เธอจงอดกลั้นไว้เถิด พราหมณ์ เธอได้เสวยผลกรรมซึ่งเป็นเหตุ จะให้เธอพึงหมกหมม้อยู่ในนรกตลอดปีเป็นอันมาก ตลอดร้อยปีเป็นอันมาก ตลอดพันปีเป็นอันมากในปัจจุบันนี้เท่านั้น” (ม.ม. (ไทย) 13/352/429-433.)

เห็นได้ว่าพระอังคฺลิมาลเป็นผู้ที่ยอมรับในผลของการกระทำของท่านเองด้วยการทนอดกลั้นในผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ นอกจากนี้แล้วจากประวัติยังมีอีกหลักธรรมสำคัญที่ท่านได้เปล่งอุทานเมื่อครั้งที่ท่านได้เสวยวิมุตติสุข คือหลักอัปมาทธรรม หรือ “อัปมาทะ” คือความไม่ประมาท นั่นเอง ดังปรากฏในพระสุตตันปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณนาสก์ อังคฺลิมาลสูตรว่า

“...ครั้งนั้น ท่านพระอังคฺลิมาลไปใน ที่ลับเร้นอยู่ เสวยวิมุตติสุข เปล่งอุทานนี้ในเวลานั้นว่า ก็ผู้ใด เมื่อก่อนประมาท ภายหลังผู้นั้น ไม่ประมาท เขาย่อมยังโลกนี้ให้สว่าง ดังพระจันทร์ซึ่งพ้นแล้วจากเมฆ ฉะนั้น ผู้ใดทำกรรมอันเป็นบาปแล้ว ย่อมปิดเสียได้ด้วยกุศล ผู้นั้นย่อมยังโลกนี้ให้สว่าง ดุจพระจันทร์ซึ่งพ้นแล้วจากเมฆ ฉะนั้น ภิกษุใดแล ยังเป็นหนุ่ม ย่อมชวนชายในพระพุทธศาสนา ภิกษุนั้น ย่อมยังโลกนี้ให้สว่าง ดุจพระจันทร์ซึ่งพ้นแล้วจากเมฆ ฉะนั้น ขอศัตรูทั้งหลายของเรา จงพึงธรรมกถาเถิด ขอศัตรูทั้งหลายของเรา จงชวนชายในพระพุทธศาสนาเถิด ขอมนุษย์ทั้งหลายที่เป็นศัตรูของเรา จงคบสัตบุรุษผู้ชวนให้ถึงธรรมเถิด ขอจงคบความผ่องแผ้วคือขันติ ความสรรเสริญคือเมตตาเถิด ขอจงพึงธรรมตามกาล และจงกระทำตามธรรมนั้นเถิด ผู้ที่เป็น ศัตรูนั้นไม่พึงเบียดเบียนเราหรือใครๆ อื่นนั้นเลย ผู้ใดความสงบอย่างยิ่งแล้ว พึงรักษาไว้ซึ่งสัตว์ที่สะดุ้งและที่มั่นคง คนทนต์น้ำ ย่อมชักน้ำไปได้ ช่างศรย่อมตัดลูกศรได้ ช่างถาก ย่อมถากไม้ได้ ฉันทใด บัณฑิตทั้งหลาย ย่อมทรมานตนได้ ฉันทนั้นคนบางพวก ย่อมฝึกสัตว์ ด้วยท่อนไม้บ้าง ด้วยขอบ้าง ด้วยแส้ บ้าง เราเป็นผู้ที่พระผู้มีพระภาคทรงฝึกแล้ว โดยไม่ต้องใช้อาญา ไม่ต้องใช้ศาสตรา เมื่อก่อน เรามีชื่อว่าอหิงสกะ แต่ยังไม่เบียดเบียน สัตว์อยู่ วันนี้ เรามีชื่อตรงความจริง เราไม่เบียดเบียนใครๆ เลย เมื่อก่อน เราเป็นโจร ปรากฏชื่อว่าอังคฺลิมาล ถูกกิเลสดุจ ห้วงน้ำใหญ่พัดไป มาถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะแล้ว เมื่อก่อน เรามีมือเปื้อนเลือด ปรากฏชื่อว่า อังคฺลิมาล ถึงพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ จึงถอนตัวอันจะนำไปสู่ภพเสียได้ เรากระทำ กรรมที่จะให้ถึงทุกคติเช่นนั้นไว้มาก อันวิบากของกรรมถูกต้อง แล้วเป็นผู้ไม่มีหนี้ บริโภคโภชนะ พวกชนที่เป็นพาลทรมานปัญญา ย่อมประกอบตามซึ่งความประมาท ส่วนนักปราชญ์ทั้งหลาย ย่อมรักษาความไม่ประมาทไว้ เหมือนทรัพย์อัน ประเสริฐ ฉะนั้น ท่านทั้งหลาย จงอย่าประกอบตามซึ่งความ ประมาท อย่าประกอบตามความขัดขมด้วยสามารถความยินดีในกาม เพราะว่าผู้ไม่ประมาทแล้ว พงออยู่ ย่อมถึงความสุขอันไพบุลย์ การที่เราเข้าสู่พระพุทธศาสนานั้น เป็นการมาดีแล้ว ไม่ปราศจากประโยชน์ ไม่เป็นการคิดผิด บรรดาธรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงจำแนกไว้ดีแล้ว เราก็ได้เข้าถึงธรรมอันประเสริฐ สุดแล้ว (นิพพาน) การที่เราได้เข้าถึงธรรมอันประเสริฐสุดนี้ นั่น เป็นการถึงดีแล้ว

ไม่ปราศจากประโยชน์ ไม่เป็นการคิด ผิด วิชชา 3 เราบรรลุแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้าเรา
กระทำแล้วดังนี้ (ม.ม. (ไทย) 13/352/429-433.)

จากเนื้อความข้างต้นนี้ถือเป็นแก่นสาระธรรมที่สามารถนำมาพิจารณาใช้ในการ
ปรับปรุงตน หรือเป็นข้อคิดพิจารณาเตือนสติในการใช้ชีวิตได้เป็นอย่างดี ซึ่งในเนื้อหายังชี้ให้
เลือกที่คบสัทบุรุษ มีขันติ มีเมตตา และฝึกหัดตนให้เข้าถึงธรรมอันประเสริฐ ปราชาญ์และ
บัณฑิตทั้งหลายพึงกระทำ ซึ่งการกระทำอันดีทั้งหลายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรทำไม่ควรประมาท
ในชีวิตนั่นเอง ดังนั้นเนื้อหาแก่นธรรมเหล่านี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำเสนอและชี้แสดงเพื่อ
นำไปสู่การแก้ปัญหาในชีวิตของกลุ่มผู้ที่เคยประมาท ผู้ที่เคยพลาดพลั้ง ผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าใน
ชีวิต ซึ่งเหมาะกับวัยรุ่นเป็นที่สุด เพราะวัยนี้เป็นวัยที่มีความประมาทในชีวิตมากที่สุดทั้งยังมี
ความคึกคะนองมีความต้องการอยากลองและแสวงหาความจริงบางอย่างในชีวิต ซึ่งอาจผิด
บ้างถูกบ้างนั่นเอง

ตำบลจิกคู่ นั้นเป็น 1 ใน 8 ตำบลในเขตอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ มี
อาณาเขตพื้นที่อยู่ติดกันท้องถิ่นใกล้เคียง 4 ส่วน คือ ตำบลสร้างถ่อน้อย ตำบลโนนรัง ตำบล
นาเลิง และตำบลนาเวียง มีเขตปกครอง มากถึง 12 หมู่บ้าน มีพื้นที่ตำบลตามประกาศ
กระทรวงมหาดไทยประมาณ 55 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 34,375 ไร่ เป็นเขตปกครอง
องค์การบริหารส่วนตำบลจิกคู่ทั้งหมด เป็นตำบลที่มีพื้นที่ค่อนข้างมากนั่นเอง นอกจากนี้
จำนวนประชากร ทั้งหมด 6,759 ชาย 3,389 คนหญิง 3,370 คน ในจำนวนประชากรทั้งหมดนี้
มีกลุ่มวัยรุ่นคือคนอายุ 10- 24 ปี ซึ่งจากการสัมภาษณ์นายถวิล วิริยะพันธ์ เลขานายก อบต.
ตำบลจิกคู่อำเภอหัวตะพานจังหวัดอำนาจเจริญ (นายถวิล วิริยะพันธ์, 2564) พบว่ามีวัยรุ่น
มากกว่า 740 คน ซึ่งในจำนวนทั้งหมดนี้มีมากกว่า 112 คนที่มีปัญหาวัยรุ่นใน 5 เรื่อง
ตามลำดับมาก-น้อย ได้ดังนี้ คือ 1) การทะเลาะวิวาท มักมีปัญหามากที่สุดในงานประเพณี
หรือกับต่างหมู่บ้านอื่น 2) ยาเสพติด จากการสอบถามพ่อแม่ของวัยรุ่น 3) การลักขโมย 4)
การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน 5) พฤติกรรมติดเกมออนไลน์ (นายนิกร อานันต์ 2564) ซึ่ง
ปัญหาเหล่านี้ล้วนสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นแก่สังคมโดยรวมนั่นเอง

จากการศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในอังคุลิมาสสูตรและข้อมูลสภาพปัญหาวัยรุ่นใน
ตำบลจิกคู่ที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นนี้ ผู้วิจัยประยุกต์หลักธรรมจากอังคุลิมาสสูตรในการเสนอ
แนวทางการแก้ไขปัญหารูปร่างในตำบลจิกคู่อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ด้วย
กระบวนการแก้ปัญหารูปร่าง ดังต่อไปนี้

1. การเข้าค่ายพุทธบุตร หรือ ค่ายพุทธธรรมซึ่งเป็นกิจกรรมของเยาวชนในโครงการ
การอบรมคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพัฒนาชีวิตและสังคม คือ บวร (บ้าน วัด โรงเรียน)
โดยมีพระสงฆ์วิทยากรผู้ทรงความรู้จะฝึกฝนเยาวชนให้มีทักษะชีวิตตามคำสอนและ วัตร
ปฏิบัติของพระพุทธเจ้า ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาจิตและปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม
และศีลธรรม ตามหลักพุทธศาสนาอันเป็นแนวทางการประพฤติตนที่ดี ให้มีทักษะในการ

ดำเนินชีวิต “เก่ง ดี และมีความสุข” เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ นำธรรมะ นำหลักคำสอนที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การพัฒนากาย การพัฒนาศีล การพัฒนาปัญญา ให้เกิดปัญญาในการรู้จริง รู้เท่าทันทางเจริญทางเสื่อมปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีการป้องกัน รู้วิธีแก้ไขปัญหา สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองด้วยคุณธรรม ให้เป็นผู้มีชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันโลก นำพาชีวิตสู่ความสำเร็จ เพื่อเกื้อกูลแก่ตนเองและประเทศชาติในที่สุด ซึ่งในการจัดการเข้าค่ายพุทธบุตร หรือ ค่ายพุทธธรรม นอกจากเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นอยู่แล้วในตำบลจิกตุในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเป็นประจำทุกปี ควรจัดในระดับองค์กร คือ ตำบลจิกตุ ด้วยการนำเด็กที่มีปัญหา หรือกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรมและนำเรื่องหลักธรรมในอังคฺลิมาสสูตร หรือเรื่องราวประวัติมานำเสนอ และร่วมวิเคราะห์ในค่ายที่จัด

2. การสัมมนา หรือการประชุมแบบสัมมนานี้เป็นแบบของการประชุม ที่ใช้กันค่อนข้างแพร่หลายมาก ในองค์กร หรือ หน่วยงานต่างๆ และจะปรากฏมีในปัจจุบันมากเป็นพิเศษในสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือในมหาวิทยาลัย เป็นการประชุมแบบเป็นทางการ (Formal Meeting) มีสมาชิกนอกจากจะเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาแล้วยังมีผู้มาร่วมการประชุม เป็นพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน พ่อแม่ ผู้มีประสบการณ์ ผู้ที่มีความรู้ มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาประชุมร่วมกัน มาด้วยความตั้งใจมาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันศึกษาค้นคว้า มาร่วมปรึกษาหารือกัน หรือร่วมกันคิดเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปมักจะมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมด้วย ในฐานะผู้ให้ความรู้เสริม ช่วยชี้แนะ และให้คำแนะนำปรึกษา การคิดร่วมกัน การรวมใจด้วยกัน มาร่วมแสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ร่วมกันเพื่อหาข้อสรุป ซึ่งผลของการสัมมนาถือว่าเป็นผลของการประมวลข้อคิดความเห็นร่วม และข้อเสนอจากกลุ่มผู้สนใจร่วมกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ก็ได้ ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และถกเถียง ให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน โดยมีเรื่องหลักธรรมในอังคฺลิมาสสูตรนี้เป็นโจทย์ในการสัมมนานั้นเอง (นางวิภารัตน์ ยืนสุข 2564)

นอกจากแนวทางที่นำเสนอใน 2 ทางเลือกหลักแล้ว จากการสัมภาษณ์ยังมีข้อเสนอแนะในการนำหลักธรรมในอังคฺลิมาสสูตรแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ได้ด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) การจัดบวชฤดูร้อน ให้กับวัยรุ่นได้เข้ามาสู่การฝึกหัดตนเอง ดุจดั่งพระองค์คุณลิมาสที่ได้รับโอกาสในการแก้ตัว ดังนั้นพระสงฆ์ หรือองค์กรพุทธศาสนาควรร่วมมือกับองค์กรส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมเช่นนี้จะเป็นการแก้ปัญหาอีกทางหนึ่งที่น่าสนใจ (นายนิกร อานันต์, 2564)

2) จัดตั้งชมรมหรือกลุ่มวัยรุ่นในตำบล และหาสถานที่อันเหมาะสมในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ให้กลุ่มชมรมได้เข้ามามีส่วนร่วมสร้างบทบาททำกิจกรรมให้กับ

สังคม โดยมีองค์กรส่วนตำบลเข้าไปรับรู้ช่วยเหลือส่งเสริมในด้านต่างๆ (นางวิภารัตน์ ยืนสุข, 2564)

3) พ่อแม่ องค์กร ในสังคม หาแบบอย่างที่ดี ยกย่อง เชิดชู เป็น idol เข้ามา เพื่อสร้างเป้าหมายทัศนคติแนวคิดในชีวิต ซึ่งการมีตัวอย่างที่ดีถือเป็นเป้าหมายในชีวิตสำคัญ เพราะสิ่งที่เป็นแบบตัวอย่างเหล่านั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการค้นพบสิ่งที่วัยรุ่นต้องการจะเป็นนั่นเอง และมีความหวังในอนาคต ทำให้เด็กเชื่อมั่นตั้งใจ นอกจากนี้พ่อแม่ องค์กรและผู้ใหญ่ ในสังคมต้องสร้างบุคลิกภาพที่มั่นคง ด้วยการสนับสนุนเข้าใจ พูดคุยปัญหากับเขาได้ สร้างความมั่นใจให้กับวัยรุ่นให้มีความภาคภูมิใจ เชื่อในสิ่งที่เขาทำว่าถูกต้อง แยกแยะสิ่งที่เหล่านี้ให้กับวัยรุ่นสร้างความเชื่อมั่นให้เขายินยอมที่จะทำว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องต่อไป (นายปิยะนิติ สอดศรี, 2564)

อย่างไรก็ดีจากการวิเคราะห์หลักธรรมในอังคุติมาลสูตรเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ ยังเป็นเพียงแนวทางการนำเสนอ ซึ่งจากการถอดบทสัมภาษณ์วัยรุ่นส่วนหนึ่งเห็นว่าเรื่องราวในอังคุติมาลสูตร ถือเป็นคติธรรมแนวทางชีวิตที่ดีชี้ให้เห็นถึงคนที่มีความผิดพลาดมาก่อน จะด้วยเหตุใดนั้นไม่สำคัญกับการที่วันหนึ่งหากเขาต้องการโอกาสสิ่งหนึ่งที่พ่อแม่ และสังคมรอบข้างควรจะทำให้ น่าจะเป็นความเข้าใจและโอกาส เหมือนดังที่พระพุทธเจ้าทรงเคยให้อังคุติมาลนั่นเอง

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์หลักธรรมในอังคุติมาลสูตรเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ นอกจากหลักอัปมาทธรรม หรือ “อัปมาทะ” ยังปรากฏหลักธรรมอื่นๆ ที่แทรกในอังคุติมาลสูตรจากเนื้อเรื่องที่ปรากฏ เช่น หลักอิทธิบาท 4 หลักพรหมวิหาร หลักมิตรแท้-มิตรเทียม สัปปุริสธรรม 7 หลักกัลยาณมิตร หิริโอตตัปปะ และมรรคมืองค์ 8 ปรากฏอยู่ จากผลการสัมภาษณ์ลงพื้นที่ได้แนวทางในการประยุกต์หลักธรรมเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นนั้นนอกจากการนำหลักธรรมมาใช้ในการอบรมเข้าค่ายพุทธบุตร หรือค่ายพุทธธรรม แล้วการสัมมนาที่เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ถูกเสนอเป็นหลัก จากการสัมภาษณ์ยังมีข้อเสนอแนวทางอื่นเพิ่ม คือ การจัดบวชฤดูร้อน ให้กับวัยรุ่น การจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มวัยรุ่นในตำบล และการหาหาแบบอย่างที่ดี ยกย่อง เชิดชู เป็น idol นั่นเอง อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหารู้นั้นเป็นเรื่องต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่องค์กรต่างๆ ทั้งในระดับครอบครัว สถาบันการศึกษา สังคม รวมทั้งองค์กรทางพุทธศาสนา จะต้องร่วมกันแก้ไข ซึ่งหลักการแก้ไขที่ดีที่สุดก็คือการให้โอกาสแก่วัยรุ่นนั่นเอง ดังที่พระพุทธเจ้าทรงเคยให้อีกครั้งอังคุติมาลมาก่อน

อย่างไรก็ดีในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ หรือการเปลี่ยนนิสัยใจคอนั้นเป็นที่ทราบดีว่าตามหลักการเชิงพุทธบูรณาการ รูปแบบกิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์นั้นจะอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นสำคัญ แต่ในการจัดการปัญหานั้น ผู้ที่จะจัดการแก้ปัญหาได้ดีมากที่สุด คือ ตัวบุคคลที่ก่อปัญหานั้นจะเป็นหลักสำคัญที่จะยอมรับเข้าสู่การแก้ปัญหาของตัวเองหรือไม่ ดังนั้นความพร้อมในการแก้ปัญหาวัยรุ่นจึงเป็นเรื่องที่จะต้อง มีอีกกลุ่มบุคคลซึ่งอาจจะ เป็น พ่อ แม่ พี่น้อง ครู ญาติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ หรือคนใดคนหนึ่งที่เขาไว้วางใจ หรือยอมรับเชื่อฟังเข้าไปชี้ทางให้เห็นถึงข้อเสียของสิ่งที่เขากระทำอยู่ หากสามารถชี้โทษทำให้วัยรุ่นเข้าใจได้ย่อมถือว่าปัญหานั้นก็จบลงได้ด้วยการชี้บอกเขาเท่านั้นเอง แต่หากยังไม่สามารถจัดการได้ด้วยวิธีที่กล่าวมาอาจมีประเด็นในการแก้ไขปัญหากจากกฎหมายหรือองค์กรอื่นที่มากกว่านั้นนั่นเอง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิเคราะห์หลักธรรมในอังคฺลิมาสุตฺตฺรเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภอดงหลวง จังหวัดอำนาจเจริญ เรื่องนี้ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเล่มนี้ใน 3 เรื่อง คือ

1. ได้ทราบหลักธรรมที่ปรากฏอยู่ในอังคฺลิมาสุตฺตฺรที่สำคัญคือ หลักอับปมาธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ปรากฏกล่าวไว้อย่างชัดเจนจากการเปล่งอุทานของพระองค์คฺลิมาลเมื่ครั้งได้บรรลุธรรม นอกจากนั้นยังพบว่ามีหลักอิทธิบาท 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักมรรคมีองค์ 8 หลักสัปปุริสธรรม 7 หลัก หิริโอตตัปปะ หลักมิตรแท้มิตรเทียม และ หลักกัลยาณมิตร ที่แทรกอยู่ในเนื้อหาผ่านตัวละคร และประวัติของพระองค์คฺลิมาล โดยหลักธรรมเหล่านี้ล้วนเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมควรแก่การนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคนนุชย์นั่นเอง

2. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลจิกตุ อำเภอดงหลวง จังหวัดอำนาจเจริญ ว่ามีปัญหารุ้รุ่นเกิดขึ้นมากถึง 5 เรื่อง คือ 1) การทะเลาะวิวาท มักมีปัญหาคบ่ยที่สุดในงานประเพณีหรือกับต่างหมู่บ้านอื่น 2) ยาเสพติด จากการสอบถามพ่อแม่ของวัยรุ่น 3) การลักขโมย 4) การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน 5) พฤติกรรมติดเกมออนไลน์ โดยผลที่ออกมาล้วนเกิดจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์จึงทราบปัญหาที่เกิดขึ้นจากกลุ่มบุคคลใน 2 กลุ่ม คือ 1.เจ้าหน้าที่ในตำบลจิกตุ 2. วัยรุ่นในตำบลจิกตุ

3. ได้ผลการวิเคราะห์หลักธรรมในอังคฺลิมาสุตฺตฺรเพื่อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาวัยรุ่นใน ตำบลจิกตุ อำเภอดงหลวง จังหวัดอำนาจเจริญ ผลที่ได้จากการลงพื้นที่พบว่าแนวทางที่จะนำหลักธรรมอังคฺลิมาสุตฺตฺรมาใช้ได้คือการนำไปประยุกต์ในการจัดค่ายอบรมคุณธรรม การจัดสัมมนา การจัดบวชฤดูร้อน การตั้งกลุ่มวัยรุ่นในตำบล ยกย่องวัยรุ่นที่ดีให้

เป็นแบบอย่าง ดูแลเข้าใจให้โอกาสได้กลับตัวกลับใจ ดังพระพุทธเจ้าเคยให้องค์กุลีมาลาเมื่อครั้งอดีต

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2544). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย*. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระศรีคัมภีร์ญาณ,และคณะ, (2557). พจนานุกรมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : Thai Tipitaka Dictionary

Mahachulalongkornrajavidyalaya University.รายงานการวิจัยกองวิชาการ.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

:http://www.thammapedia.com/sankha/maha_angulimala.php

<https://www.posttoday.com/life/healthy/>.

<http://164.115.41.60/knowledge/?p=436>.

<https://www.bbc.com/thai/international-42757724>.

นายถวิล วิริยะพันธุ์, เลขานายก อบต. ตำบลจิกตุ อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุประดิษฐ์ จังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2564.

นายปิยะฉัตร สอดศรี ผอ. โรงพยาบาล ตำบลจิกตุ, สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2564.

นางวิภารัตน์ ยืนสุข อสม. ประจำตำบลจิกตุ อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุประดิษฐ์ จังหวัดอำนาจเจริญ, 17

นายนิกร อานันต์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 12 ตำบลจิกตุอำเภอดำรงวิทยารัษฎานุประดิษฐ์ จังหวัดอำนาจเจริญ, สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2564

นายจิระวัฒน์ หาเมือง อายุ 21 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

นายธนัชชา สิงห์ทอง อายุ 17 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

นาย พงศกร วงษ์เพ็ญ อายุ 17ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

นายภัทรพล นพแก้ว อายุ 15 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

นายจักรพล ยืนสุข อายุ 22 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

นายรัฐภูมิ. โพธิ์สาราช อายุ 15 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

น.ส.เบญจมาภรณ์ บุญหนา อายุ 15 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

น.ส. อังศุนิตย์ ยืนชนย์ อายุ 15 ปี, สัมภาษณ์ 20 กุมภาพันธ์ 2564.

